

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 - Majorstua
0301 Oslo

Vedrørende søknad om tillatelse til bygging av Tverrelva kraftverk

Fylkesmannen i Troms vil fraråde bygging av Tverrelva kraftverk på grunn av tungveiende miljøinteresser i tiltaksområdet. Under befaringen tilknyttet miljøundersøkelsen ble to rødlistearter funnet; Grannsilde og Issoleie. Begge karplanter er klassifisert som nær truet (NT). I tillegg er det bekreftet funn av elvemusling lokalisert til bekken mellom Litjevvatn og Storvatn. Elvemusling er klassifisert som en rødlisteart. Tverrelva er per i dag ikke undersøkt mht elvemusling, og dette må gjøres før vi tar stilling til søknaden.

Vi mener at før søknaden vurderes må miljørapporten og kunnskapsnivået i området forbedres slik at vi kan ta en kunnskapsbasert vurdering av tiltakets konsekvenser.

Fylkesmannen i Troms viser til NVEs brev av 28. mars, 2011 om bygging av Tverrelva kraftverk i Sortland kommune i Nordland og Kvæfjord kommune i Troms.

Tverrelva og Tverrelvatnet i Sortland og Kvæfjord kommuner ligger i et uberørt naturområde. Området er klassifisert som et sone 2 inngrepsfritt naturområde i Norge (INON), dvs. at området er 1 – 3 km under det nærmeste tekniske inngrepet.

Utredningsbehov

NVE har ikke vurdert sakene etter naturmangfoldlovens prinsipper. Vi ber dere ta utgangspunkt i naturmangfoldlovens formål (§ 1) som sier ”Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.” Manglende vurdering etter disse prinsippene regnes som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven ”forvaltningsorganets utrednings – og informasjonsplikt”.

Vannforskriften må også tas hensyn til i nye utbyggingssaker. I vannforskriftens § 4 står det at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemiske tilstand.

Vi kan ikke se at søkeren har bekreftet den nåværende økologisk statusen av de berørte elevene, men antar at statusen er god/svært god. Bygging av småkraftverk kan medføre at miljøtilstanden i en elv blir redusert fra en ”svært god”/”god” tilstand til ”moderat” som definert i *Veileder 01:2009 Klassifisering av miljøtilstand i vann*. Krav om slike opplysninger

er direkte tilknyttet § 8 av naturmangfoldloven.

Tverrelva kraftverk

I søknaden for Tverrelva kraftverk legges det frem 4 alternativer for utbygging, hvorav to av disse alternativene har planlagt regulering av Tverrelvvatn. De andre to alternativene representerer standard småkraftsanlegg uten regulerings høyde.

Dagens tilstand viser at Tverrelva er ikke påvirket av inngrep i vannstrengen, eller i nærliggende områdene.

Fisk og ferskvannsbiologi

Utredninger mht. fisk/ferskvannsorganismer inngår ikke i rapporten om biologisk mangfold som følger søknaden. I vassdraget er det imidlertid påvist forekomst av elvemusling lokalisert til bekken mellom Litjevatn og Storvatnet (Langvatnet), fj. rapport 2010-3 fra Nordnorske ferskvannsbiologer. Imidlertid er kun denne bekken og utløpselva undersøkt. Tverrelva er ikke undersøkt og det må gjøres før en tar stilling til søknaden. Elvemusling er en rødlisteart, derfor er det nødvendig å få avklart om den er til stede i Tverrelva.

Dessuten foreligger planer om en dam i utløpet av Tverrelvvatnet og en viss regulering uten at det er dokumentert hva slags fiskearter som fins i innsjøen, men det antydes at det trolig er ørret. Dette bør undersøkes, og det må avklares om eventuell bestand av ørret kan benytte den aller øverste delen av Tverrelva (like nedenfor vatnet før fallet blir for stort) til gyting og oppvekst eller om det primært er tilløpsbekkene som er av betydning for reproduksjon. Eventuelt må en gå for alternativet med inntak lenger ned slik at Tverrelvvatn og den øverste delen av utløpselva fra vatnet ikke berøres.

I forbindelse med undersøkelsene mht. elvemusling bør det også gjøres et el-fiske i nedre del av Tverrelva for å dokumentere eventuell betydning for anadrom fisk.

Biologisk mangfold

Kunnskapsnivået for områdene på forhånd ble betraktet som relativt dårlig, men befaringen av elvestrekningen og rørraseen har ført til et bedre kunnskapsnivået.

Under feltarbeidet ble det påvist to rødlistearter; Grannsildre og Issoleie. Begge er klassifisert som karplanter som er nær truet. Artene ble bare påvist sparsomt i kløfte nedenfor Tverrelvvatnet innenfor den avgrenset naturtypelokaliteten.

Like nedfor inntaket for alternativer 3 og 4 er det funnet et område som blir karakterisert som lokalt viktig for biologisk mangfold. Det er usikkert hvordan verdien av dette området påvirkes av utbyggingen.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Tiltaksområdet er preget av uberørt natur i vakre omgivelser. En eventuell utbygging vil føre til at INON sone 2 reduseres med 3 km². Viktigheten av INON områder i Troms øker kraftig pga et stadig tap av natur, forårsaket av ad hoc planlegging. Uten samlet vurdering av, for eksempel småkraft i kommuner og / eller fylke, blir tap av INON områder ikke sett på en oversiktlig måte.

Dette tapet sett i sammenheng med friluftinteresser i dette området, samt rødlistearter og naturtyper gjør at fylkesmannen i Troms fraråde utbygging av Tverrelva og / eller Tverrelvatn.

Avbøtende tiltak

Vi mener at en minstevannføring i forbindelse med småkraftanlegg må være på minst 5-persentilsverdier både på sommeren og vinteren. Alminnelige lavvannføring i Tverrelva vil føre til forringelse i vassdraget, og en endring i natur av hele nærområdet.

Konklusjon

Fylkesmannen i Troms mener at utbygging av Tverrelva kraftverk bør frarådes pga de tunge miljøinteressene som finnes i området. Både elvemusling, rødlistede karplantarter og et lokalt viktig naturtype i det direkte nærområdet av utbyggingen styrker vårt råd.

I tillegg mener vi at en ny og grundig miljørapport bør utarbeides med spesiell fokus på fiskebestanden i Tverrelvatnet og elvemuslingsforekomster i Tverrelva og sideelvene. Det er kommentert i selve søknaden at i utgangspunktet var kunnskapsnivået i området dårlig. Bedre undersøkelser av natur i tråd med natur mangfold loven må utredes før en kan ta stilling til en eventuell utbygging.

Med hilsen

Cathrine Henaug
fylkesmiljøvernsjef

Therese Sigurdson
fagansvarlig